

MEGTARTOTT
KAZINCZY-ÜNNEPÉLYEK
A KÉT TESTVÉRHAZÁBAN.

„Lehat
Hamvaihoz a szó s áldva tér felétek!”

Kazinczy Ferenc.

Pest.

A tudós társaság Kazinczy-ünnepe.

muzeum díszterme ez ünnepélyes napon egyházzá alakult, azzá alakítá a nemzeti szent érzés, mely benne ezuttal egy emlékezésre méltó nagy napot ült meg.

A régiek nagy lelkesüléssel ünneplék azon harc emlékét, melyet a Parnassz Apollója Python kigyó ellen — a világhosszág a sötétség ellen — vívott. Ily szent harca volt a mi Kazinczynknak is, azon óriás kigyó ellen, melyet „elöítéletnek“ nevezünk. És ő győzött, s mi élvezzük a győzelem gyümölcseit, s ezért hálával és kegyelettel sereglénk össze a mai nagy napon, melyet neki szentelénk. „Az ősz nemes és leányai, a fiatal deánok, fölölték magukra ünneplő ruháikat; külföldön utazó hazatért utjából; vadász és lóversenyész ott hagyá mulatságát és jött ünnepelni; minden vallás papja egy oltárhoz sietett, egy imádságot mondott, egy egyházban áldozott; földmives elfelejté buját, baját, terhét, s társakat kerese ifju öröméhez; kézműves polgár bezárta műhelyét, s maga mondá segédeknek: „ma nincs dolgozónap, ma ünnepnapunk van;“ csak az oltár papjai maguk — a szent anyanyelvnek hű apostolai — a szónok, a tudós, a művész, a költő, azok fáradtak ma, mint papokhoz illik, kiknek

az ünnepnap a hivatal napja,“ — amint egy varázserejű toll (a M. S.-ban) megírja.

A muzeum nagy terme parányi volt a roppant tömegnek, mely már reggel bejutni igyekezett. De mennyivel több maradt kűn, mint a mennyi befért. A kűnlévő irigylé a bejutott helyzetét, mert az oly szavakat hallott, melyeket sohasem fog felejteti. Az előterem, a csarnokok is mind megtöltek, dacára az esőnek, mely kűn folyvást permetezett.

Valami nagy rend nem uralkodott. Láttunk előkelő t. t. tagokat, kik az emelvényen álló zöld asztalhoz sem juthattak; láttuk, hogy a tudós társaság a hirlapírókról, kik ez ügyben oly lelkesen buzditának, egészen megfélekedezett, nem jelölve ki nekik alkalmas helyiséget, mint ez a világ minden művelt nemzeténél történni szokott. De hagyjuk ezt; örömrűnk oly nagy volt, hogy a rendezés apró hiányait könnyen feledhetők.

A karzatokat előkelő, mivelt, nemesen érző hölgyek roppant nagy koszorúja foglalá el; igazi szépnem, melyet még szebbé tett a honleányi lelkesülés. Főurak, tudósok, írók, az okleveles osztályok értelmes tagjai, polgárok, az ifjúság és a tanulók nagyobbára nemzeties öltözékben jelentek meg.

Kilenc órakor nyílt meg a gyűlés, midőn az elnök, Dessewffy Emil gróf köszönetet mondott azon lelkes hölgyeknek, kik az előteremben oltárszerűleg kiállított festvényt készítették. E kép becsületére válik Orlay Petrich S. ecsetének, és díszére a tudós társasági teremnek; az írók érdekes csoportozatából tiszteletre buzditólag emelkedék ki Kazinezy magasztosan szép ősz alakja, amint az erődűs Kisfaludy Károlylyal kezét fog...

A megnyitás után b. Eötvös József lépett a szőhelyre s magasztaló beszédet tartott a dicsőült nyelvújító fölött. Beszéde nemes érzelmektől, magasztos eszméktől volt átmelegűlve, melynek hatása leirhatlan. Hosszas éljenek zűgtak a teremben, az előcsarnokban, aztán a folyosóra s végre a lépcsőzeten. Beszédét azzal végzé: „Ő megérdemelte a borostyánt, de az örökké zöld

koszorút csak oly nemzet teheti fiának homlokára, mely arra maga is méltónak mutatta magát.“ Erre a virágsoportozat közt kiállított Kazinczy-mellszobor megkoszorúztatott, s a jelenlévők lelkesülése nagy örömiadalban tört ki.

Ezután Székács József olvasá föl Szász Károlynak Kazinczy emlékezetére irt, s másodjutalomban részesült szép költeményét, mely sok helyen kitörő lelkesedéssel üdvözlötett.

Toldy Ferenc titkár emlékbeszéde igen sok érdekes, de sokak által már jól ismert adatok gondos összeállításából állt. Rövidebbre vonva tehát bizonyosan nagyobb hatása lett volna. Ugyan ő olvasá föl Tompa Mihálynak 50 arany jutalmat nyert jeles pályakölteményét is, mely bizonyára még sokkal nagyobb hatást szül, ha előadása értelmesebb; de a t. titkár ur belefáradt emlékbeszédébe, s így a fölolvadás már nehezebbre esett. Jobb lett volna e fölolvadást másnak engednie.

Gróf Dessewffy Emil lelkes zárszava, melylyel az ünnepi gyűlést d. u. egy órakor befejezé, szintén nagy tetszésben részesült, kivált midőn mondá: „e szép érzésektől áthatva, bátran föltehetjük a babért Kazinczy Ferenc halántékaira, és annál bátrabban, minél igazabb az, hogy csak azon babérok nem hervadnak el soha, melyeket az élő és jövő nemzedékek hála-könyei mindig méltán áztathatnak.“

Ezzel a gyűlésnek vége lön, s a sokaság oszlani kezdett, ellepve a széles lépcsőzeteket, s a muzeum nagy bejáratát. Minden arcon öröm ült, átmelegítve nem csupán a lég hőségétől, hanem a hazafias eszmék hevétől. Látva e mindenfelé nyilatkozó buzgalmat, fölébredt önbizalmat, erős reményt és testvéri összeolvadást, Szász Károly szép szavaival hagytuk el a muzeum épületét, melynek története most egy nagy és eddig még nálunk egyetlen ünnepély emléke által lön gazdagabb:

Áll még a törzs, mint ezred évig álla,
S bár tépve vésztől, lombja megzilálva,
Még nedve nem fogy, uj hajtásra gazdag.